

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra I Sverrig

Citation: Andersen, H. C.: "I Sverrig", i Andersen, H. C.: *I Sverrig*, udg. af Mogens Brøndsted , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2003, s. 158. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaisverrigval-shoot-idm140454473028240/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: I Sverrig

ved sit døde barn; hendes levende barn, en lille dreng, bringer en sommerfugl han har fanget, og den slippes fri og flager hen over liget. Modernen smiler, »hun forstod vist Tilfeldets Poesi«. Udtrykket sigter på en æstetisk ide, som han også anførte i forbindelse med ordet udødelighed i sneen (ovl. s. 143). Og det gælder tilige en religiøs ide, sommerfuglen som billede på psyken der overlever. At det er et konstrueret tankebillede, røbes i kapitlets slutning, da vognen ruller videre: »Billed paa Billed rullede op, i Skoven, paa Veien, og i Tanken med».

Hvad fantasien formår til at supplere realiteterne, fremgår af det afsluttende rejsepostkort, *Ved Dansemora* (XXVIII). Dansemora er en grubeby ligesom Falun, så man kunne vente en matende gentagelse; Andersen har imidlertid opbudt hele sin sprudlende kunst for at undgå det. Han var også denne gang særligt ved at stige ned i skakterne, men sin prosaiske svaghed omsætter han i poetisk styrke. Han personificerer svømmelen til en heks ligesom edderkoppen, en menneskefærdig demon svarende til bjergganden i det første turistbrev, blot færligere. Han udmaler den svimlende nedfart til underverdenen, så det især i rygmarven på læseren – og tillige på en skånsk besøgende der synes at han selv burde gøre den slumme tur blot for at kunne fortælle derom. Dog digterforestillingen er i stand til at forøle uden at have gjort turen – og heksen bliver derved snydt for sit bytte. Han har besejret en ny fjende og overlevet!

Indvender man at hans genius kun klarer sig ved at vige tilbage for dyblerne og lukke øjnene for undergangens faktum, kan den afsluttende rejsevignet måske opfattes som et svar herpå. Det er en efterræstnisi der afrunder kompositionen i forhold til første kapitals forårsbrus. Naturen er nu afblomstret og ribbet; af roserne er blot rosenkongen tilbage (rosengillen, en art misvæxt), og i den nøgne grå skov regerer *Sine* (XXIX), efter hvem stykket har navn. Det er skønhedens forlis, rejsens triste ende – selve befondningsmidlet står som en afløst karet, det forsmædeligt tjener som svinesti (i virkeligheden et lille noteret minde fra rejsens begyndelse). Men at denne deroute skulle være definitiv, er kun kortsynet og materialistisk svinefilosofi. I historiens slutning glimter barnetroen frem som lys fra et skovhus, hvor børne-

ne synger omkring deres bedstefæder, der med Bibelen på skudet læser om det evige liv og taler om vrens og skønhedens genkomst. Dog svinene hører det ikke og ansetter kragen som nuttergal. Man må nemlig ikke glemme det skønne, siger svinemor – som selv kun har sans for sin lille grns med krølle på halen. Sådan får skønheden det sidste ord, endog i svineverdenen.

Og det skønne, må vi stadig huske fra naturprædikenen, er en garant for evigheden. Den ny vår fædder i bedstefæderens tale sammen med genopstandelsen, som også hævdedes i *Bedstemoder*, bogens første religiøse indskud. Til fuldførelse af den ringformede komposition bliver nu temaerne fra de to begyndelseskapitler, teknikens sejr (*Tvilltanten*) og digtningens opståen af kundskaben (*Figl Phoenix*), genoptaget og forenet i en epiløg, hvor mødet med det teknificerede og industrielle Sverige resulterer i et særligt program for den rejsende poet. Det anskueliggørende billede tages fra den nye verden Amerika, som Fredrika Bremer berejste, og hvor Jenny Lind turnerede. Her var de kaliforniske guldråter for nylig opdaget, og *Poesiens Californien* (XXXX) er nutidens videnskabelige opdagelser, menneskeåndens indtrængen i naturens landomme. Ved at inspireres heraf kan det Skønne så at sige indgå kemisk forbindelse med det Sande. Men den nærmere uddybning af denne ørstediske ide har ligeledes fået præg af grundmotivet. Til understregning af bruddet med den udlevede romantik stilles digteren som en Herkules på skillevejen; og at han er digter, dvs. *Ingiver*, vises gennem hans levnedegørelse af historien i bogsalen og den ydre natur i skoven, altså netop Sverrigsbogens egne bestræbelser. Valget skal gøres mellem to modsatte lyskilder, en rinken mørkl og en dejlig yngling. Den første, som er overtroen selv, lader sin lygte flakke mod den sunkne fortid, middelalderens spøgeber og dødnings, kort sagt *solens* verden. Hendes *laterna magica*-billeder er ikke alene indbildninger, men livsalusion. Heroverfor har videnskabens kerub-yngling let spil; hans flammesværd glimter ind i realitetens hermeligheder, kløver tågerne og bliver fremtidens udforskning af *hæret* selv. Ved at følge ham vil poesien kunne flyve foran sin samtids slægt og slyse i Tidens Morgenrøde – det er drømmemålet fra indledningens svanelugt, overført fra rummets til tidens dimension. Og ligesom